

INTERVIEW

MED ERLAND KOLDING NIELSEN, DIREKTØR FOR DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Af Nina Azoulay, freelancejournalist

Bunkerne af papirarbejde bugner i svulmende stakke, og de høje væg til væg-reoler er fyldt til bristepunktet. Fra væggene glimter indrammede fotografier af værdsatte personer og mindeværdige øjeblikke. Summen af årtiers arbejdsliv rummes i dette kontor.

Kontoret er Erland Kolding Niensens, og indholdet er akkumuleret gennem hans mere end 30 år som direktør for Det Kongelige Bibliotek. En periode, hvor biblioteksvæsenet mildt sagt har gennemgået enorme forandringer.

”Det er ikke for at overdrive eller fremhæve mig selv specielt, men der er i min tid i biblioteksvæsenet sket mere end i de foregående 400-500 år. Vi har gennemført seks-syv store digitale revolutioner, vi har for Det Kongelige Biblioteks vedkommende fysisk fået udbygget både universitetsbiblioteksdelen og nationalbiblioteksdelen i et omfang, som højst sker en gang i hvert århundrede. Og mange af de ting har – når jeg skal sige det helt ærligt – så vidt jeg kan se, kun kunnet gennemføres, fordi jeg har været kontinuiteten og siddet med hele tiden,” siger Erland Kolding Nielsen og tilføjer:

”Denne lange kontinuitet, som er den længste i det 20. århundrede, har givetvis betydet, at vi har kunnet gennemføre en lang række ting både mere omfattende og mere effektivt, end hvis man kun havde haft en kort åremålskontrakt og det perspektiv, der ligger deri.”

REVV møder Erland Kolding Nielsen få uger efter, at han har meddelt, at han træder tilbage. Men også kun få uger efter, at han fik konstateret uhelbredelig kræft.

Selv om de hårde kendsgerninger naturligt kunne forventes at kaste en skygge over dette møde, der har hans lange karriere i spidsen for Det Kongelige Bibliotek som overskrift, er Erland Kolding Nielsen præget af en sindsro, der giver plads til smil og latter undervejs i en samtale, som hurtigt æder en god rum tid af formiddagen. For den ene anekdote overtager den anden, nærmest af sig selv, da den afgående direktør begynder at fortælle.

Fik mundkurv på af ministeren

Som en næsten usynlig tråd dukker en enkelt dato op igen og igen og binder de mange små fortællinger sammen, som Erland Kolding Nielsen byder ind med. En dato, han kredser om gennem hele samtalen. Den 6. december 1985. Den dag, han blev udnævnt til at stå i spidsen for Det Kongelige Bibliotek.

”Jeg har i mange år ikke kunnet afsløre, hvad der egentlig skete på de ansættelsessamtaler, som jeg blev indbudt til af ministeren i december ’85,” fortæller Erland Kolding Nielsen.

”Det bibliotek, jeg overtog, var et bibliotek under pres. Det var et bibliotek, der var langt bagefter en række andre bibliotekers udvikling, og som var ved at gå op i limningen i interne stridigheder. Det havde også en tung skygge hængende over sig af de store bogtyverier, som prægede omverdenens og ministerens syn på biblioteket og den daværende ledelse. Og hvis ikke man selv kunne tænke sig til det, så blev det i hvert fald gjort meget klart i både ansættelsessamtalen og den efterfølgende meget langvarige samtale, jeg havde med ministeren og departementschefen, da jeg fik tilbudt stillingen den 6. december 1985,” tilføjer han.

”Det er ikke almindeligt, at en minister bruger to timer på at diskutere en sådan udnævnelse med den, der udnævnes. Men jeg fik besked om, at der var en såkaldt APD-turnusundersøgelse (undersøgelse under Finansministeriets administrations- og personaledepartement, red.) på vej om Det Kongelige Bibliotek. Det vil sige, at Det Kongelige Bibliotek stod for at blive sat under administration, og min opgave set med kulturministerens øjne var at forhindre det. Og der var ikke andre end ministeriets top og mig, der vidste det til at begynde med, og jeg fik omhyggeligt mundkurv på i en række sammenhænge,” uddyber Erland Kolding Nielsen.

Den enorme forandring, som Det Kongelige Bibliotek siden har gennemgået både fysisk og strukturelt, lå allerede dengang i kortene, og det blev den nyslåede direktør klar over allerede under samtalen med daværende kulturminister Mimi Stilling Jacobsen den 6. december 1985.

Kravet om Den Sorte Diamant

Denne lune efterårsdag, hvor Erland Kolding Nielsen fortæller sin historie, glimter solen i havneløbet nedenfor direktørens kontor, og i vandskorpen aftegner sig en tydelig silhuet af

”VI HAR GENNEMFØRT SEKS-SYV
STORE DIGITALE REVOLUTIONER”

Den Sorte Diamant – bygningen, der er et af de mange tydelige aftryk, han har sat på Det Kongelige Biblioteks historie.

Netop en fysisk udbygning af biblioteket var på bordet allerede, da den dengang 37-årige historieuddannede Erland Kolding Nielsen søgte jobbet som øverste leder – dengang biblioteket holdt til i de gamle bygninger på Slotsholmen, og dengang direktørstillingen endnu hed overbibliotekar.

”Jeg stillede som en betingelse den 6. december 1985, at der kom gang i løsningen af Det Kongelige Biblioteks fysiske problemer, og jeg var også lidt træt af situationen nogle år senere, da jeg syntes, at det så ud, som om jeg havde arbejdet seks år, snart syv år, for Lea – hvornår kom så Rachel?” fortæller Erland

Kolding Nielsen og trommer en gang i bordet for at understrege den gamle frustration.

”Rachel dukkede op i al sin pragt i 92-93,” tilføjer han med et tilfreds smil og hentyder til, at der under daværende kulturminister Ole Vig Jensen kom gang i planlægningen af udbygningen i Havnefronten.

De betænkninger, han lagde til grund for udbygningen, kan ses som den egentlige masterplan, Erland Kolding Nielsen havde for biblioteket i 1985, forklarer han og vender tilbage til førnævnte decemberdag for 31 år siden.

I forlængelse af den opgave han blev stillet med at få ryddet op i det historiske hus, blev der sat gang i et moderniseringsprogram, der blandt andet indebar

en fysisk udbygning – noget Erland Kolding Nielsen forlangte skulle med, for at sikre, at forandringerne ikke ville blive opfattet som en ren straffeekspedition mod Det Kongelige Bibliotek – og en nytænkning af forholdet mellem Det Kongelige Bibliotek som universitetsbibliotek sammen med UB1 og Københavns Universitet ud fra problemstillingen: hvordan skabes fremtidens universitetsbetjening med de nuværende ressourcer.

”Det skulle universitetet selvfølgelig have fuld indflydelse på., Hvordan vi efterfølgende ville organisere det, var derimod ikke universitetets anliggende, selv om nogen mente det,” siger Erland Kolding Nielsen.

Han forklarer, at da der skulle tages stilling til, om Det Kongelige Bibliotek skulle deles med Udenlandsk Afdeling og UB1 udskilt i en selvstændig universitetsbiblioteksdel, var daværende rektor for Københavns Universitet Ove Nathan ganske klar i mælet overfor Erland Kolding Nielsen – og det, der siden har været princippet i de to institutioners forhold, blev dermed etableret.

”Han sagde helt klart: ’Vi kan kun forlange så god en universitetsbiblioteksbetjening som muligt på de gældende præmisser, og det er det, vi skal forhandle om. Hvordan du organiserer det, skal Københavns Universitet ikke blande sig i’. Derfor blev det også sådan. Til trods for, at alle andre chefer i det daværende biblioteksvæsen altså mente, at Det Kongelige Bibliotek skulle deles – inklusive Statsbibliotekets chef og hele Forskningsbibliotekernes Fællesråds forretningsudvalg – så blev det sådan. Og det vidste jeg, at det ville, for det havde jeg betinget mig den 6. december 1985 – at hvis man delte Det Kongelige Bibliotek, så gik jeg igen,” fortæller Erland Kolding Nielsen.

Det kan i dag lyde, som om den dengang 37-årige Erland Kolding Nielsen havde en mappe fuld af krav med under armen til sin ansættelsessamtale, men langt de fleste betingelser blev stillet i situationen.

”Kulturministeren vidste meget mere, end jeg nogensinde havde forestillet mig, og derfor var selve ansættelsessamtalen også den skrappeste eksamen, jeg nogensinde har været til. Ikke mindst det forhold at jeg jo blev eksamineret overfor en fungerende rigsbibliotekar, som dels havde haft fire år her på stedet og forud for det 30 år som chef i biblioteksvæsenet andre steder, og på den baggrund var det for mange overraskende, at man valgte mig. Men så snart jeg hørte om de problemer, der forestod, tog jeg jo mine forholdsregler – simpelthen i situationen. Og alt det her jeg nu fortæller om, det var ting, jeg til dels stillede krav om og konciperede i selve situationen. Så derfor er den 6. december ’85 en meget afgørende dato for Det Kongelige Biblioteks historie. Ja, eller i det Kgl. Biblioteks historie og for den senere historie,” konstaterer direktøren.

Den digitale udviklings primat

Erland Kolding Nielsen fik det, som han ville have det. Det Kongelige Bibliotek blev ikke delt, og siden fulgte stribevis af fusioner. Men alle fusioner er gennemført med succes, mener

den afgående direktør, fordi Det Kongelige Bibliotek med ham ved rorpinden har ændret sit brand fuldstændigt, så det er blevet attraktivt at være med om bord. Derfor mindes han heller ikke, at der var meget surmuleri i forbindelse med de mange sammenlægninger.

”Sådan som jeg har forstået det og samlet op – og mine lytteorganer når jo langt ud i institutionerne – har der ikke været ret meget ’mukken,’” siger han.

Det tilskriver han dels, at der bag fusionerne har ligget politiske beslutninger, som er svære at forhindre og ifølge Erland Kolding Nielsen derfor også meningsløse at forsøge at sabotere.

Samme tilgang har han til kulturminister Bertel Haarders nylige beslutning om at fusionere Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket til et nyt Nationalbibliotek og sætte Svend Larsen i spidsen.

”Det har vi, Svend Larsen og jeg, været forberedt længe på kunne ske. Vi har drøftet det flere gange de seneste år – ikke ud fra synsvinklen om det ville ske, men *hvornår* det ville ske. Og så opstår jo denne mulighed ved, at jeg afgår naturligt. Så det kom ikke bag på mig,” siger Erland Kolding Nielsen og uddyber:

”Det er jo klart, at det ikke er noget, vi sådan uden videre har forberedt os på – bortset fra, at vi i tidens løb har truffet en del it-beslutninger, der ville gøre det lettere. For den vej med større koordination og større integration på it-området og de digitale ydelser har vi jo for længst slået ind på. Så det her, kan man sige, er kulminationen af den digitale udviklings primat.”

Sammenlægningen betyder, at al digital kulturarv og den allervæsentligste del af den fysiske kulturarv nu samles i én institution uanset form, fremtrædelsesform eller indholdstype, opsummerer direktøren og konstaterer:

”Det gør, at det, som vi allerede længe har været fælles om, er vi nu fælles om ud fra et nyt organisatorisk udgangspunkt.”

Om han selv ville have valgt samme løsning, hvis han suverænt bestemte, tænker Erland Kolding Nielsen over et øjeblik, og nikker så.

”Ja, på et bestemt tidspunkt. Så ville jeg have advokeret for den,” siger han og understreger, at han ikke blev spurgt forud for beslutningen.

”Det er helt klart, at det fysiske bibliotek og alle dets pragtfulde fremtrædelsesformer ikke kan være det afgørende i det kommende århundrede. Det er selvfølgelig stadig en ubetalelig og uhyre vigtig del af den samlede institution, men det er den digitale udvikling – hvad enten man betragter digitalisering som metode, som et redskab eller som indholdet – som vil styre det fremover,” siger han og lader et par rosende ord falde til politikerne.

”Jeg havde regnet med, at det ville ske senest omkring 2020. Men fordi min kollega i Aarhus også har en, hvad

skal vi sige ... sidste udløbsdato, vil jeg complimentere regeringen for, at de *denne* gang har truffet en hurtig beslutning og skåret igennem, hvad man ikke altid har gjort tidligere, så både pinen og resultaterne har trukket ud,” siger Erland Kolding Nielsen og peger på, at dette netop ikke skete, da Det Kongelige Bibliotek og Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek fusionerede for godt et årti siden.

Set ud fra et afgangssynspunkt har situationen med en nyudnævnt Svend Larsen som arvtager været et ønskescenarie for Erland Kolding Nielsen, fordi det har givet ham mulighed for at overdrage løbende til sin mangeårige kollega. Og der vil givetvis være udfordringer for Svend Larsen i den nye direktørstilling, lyder det fra Erland Kolding Nielsen.

”Alt det fremtidige, det der skal stå i organisationsforandringens lys, det er hans opgave, det vil jeg ikke blande mig i,” siger den afgående direktør.

For ham gælder det nu om at få overleveret forretningen, og om at få ryddet op og ryddet ud i de mange hyldemeter arbejdsliv – og også derhjemme, hvor den private bogsamling tæller tusindvis af bind, tilføjer han.

Og der er ”hulens mange” bøger, som Erland Kolding Nielsen føler, at han burde have læst – især inden for skønlitteraturen. Men som den passionerede historiker, han også er, har faglitteraturen som regel sneget sig foran romaner og krimier.

”Ork, der er en hel del, jeg skulle have læst i de kommende år, som jeg nu ikke får læst, fordi jeg har planer – hvis jeg skulle få tid til det – om at skrive en større fremstilling af et hidtil ikke voldsomt påagtet politisk tema i årene efter Valdemar Sejrs død, hvor jeg mener, at jeg i dag har ubestridelige beviser for, at loven af 1241 ikke er Jyske Lov, men er udstedt som Danske Lov,” fortæller Erland Kolding Nielsen og forklarer begejstret, hvordan han mener, at det vil vende sagen på hovedet, da et af de større politiske stridsspørgsmål dengang blev, at en stor opposition af både bisper og stormænd ville have trængt kong Valdemars lov tilbage, fordi man på Sjælland og i Skåne i forvejen havde sædvaneretslige bestemmelser, der ikke var så skræppe som i den nye lov.

”Ingen har været opmærksom på det, fordi man har ikke læst 1241-loven, da man ikke har kendt originalen. Man har ikke læst den, som den blev udstedt i 1241, og den har på en række områder med gyldighed for hele landet en lang række skrappere bestemmelser end de to sædvaneretslige love. Så temaet hedder altså kampen om landets lov, hvor man også har definerer 1241-lovens brug af begrebet land forkert. Det er et projekt, jeg håber at færdiggøre,” konstaterer Erland Kolding Nielsen bestemt.

BLÅ BOG: ERLAND KOLDING NIELSEN

1986-2017: Direktør for Det Kongelige Bibliotek (indtil 1993: overbibliotekar) og øverste chef for Universitetsbibliotekets 1. afdeling. Træder tilbage med udgangen af januar

1984-1986: Tillige uddannelsesleder for Forskningsbibliotekar- og Dokumentalistuddannelsen

1980-1986: Fagleder for Fagencyklopædi og –litteratur, humaniora og samfundsfag ved Danmarks Biblioteksskole

1973-1983: Ekstern lektor ved Københavns Universitet, Institut for Samtidshistorie

1971-1980: Lektor i historie ved Danmarks Biblioteksskole

1973: Cand.phil. i historie, Københavns Universitet og modtager af universitetets guldmedalje samme år

